

УДК 741.02:[378:72]

*Маслова С.А.,
старший викладач*

*Клішта Є.,
студентка 2-го курсу*

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

РИСУНОК ТА АРХІТЕКТУРНА ГРАФІКА В ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ АРХІТЕКТОРІВ. ОБМІРЮВАЛЬНА ПРАКТИКА

У дослідженні розглянуто застосування архітектурного рисунку при проходженні обмірювальної практики студентами-архітекторами 1-го курсу.

Ключові слова: архітектурний рисунок, обміри, архітектурний об'єкт, оточуюче середовище.

Мета дослідження. Аналіз використання архітектурного рисунку у навчальній обмірювальній практиці, роль цих компонентів в навчальній дисципліні «Архітектурне проектування» на 1-му курсі.

Актуальність. Головною метою сучасної вищої освіти є розвиток професійної майстерності майбутнього спеціаліста.

Вивчення таких дисциплін, як рисунок, живопис, композиція – є однією із найважливіших основ в опануванні професійними навичками для майбутніх архітекторів.

Виклад основного матеріалу. Проблемою теоретичних основ рисунку і навчання займалися багато відомих художників минулого і сучасності: Леонардо да Вінчі, А. Дюрер, Е. Делакруа, Ж.-В. Енгр, П. Чистяков, І. Репін, В. Серов, Й. Грабарь, Б. Іогансон, Д. Кардовський, М. Кримов, В. Яковлев та ін.

Поняття архітектурного рисунку досліджували: М. Ростовцев, М. Янес, Е. Домингез, М. Лі, К. Кудряшев, Л. Байзетцер та ін.

Графічне мистецтво (рисунок) є одним із найдавніших видів образотворчого мистецтва.

Вже давньогрецькими художниками вперше було встановлено метод навчання рисунку, в основі якого лежало малювання з натури.

До рисунку, як до точної науки ставилися і в часи Відродження. Це підтверджують наукові праці таких видатних художників того часу,

як Альберті «Три книги про живопис», Леонардо да Вінчі «Книга про живопис», А. Дюрера «Чотирі книги про пропорції».

Рисунок, як основу усіх образотворчих мистецтв вважали найвидатніші художники та вчені усіх часів.

Як казав Мікеланджело Буанаротті «Рисунок є найвища вершина і живопису і скульптури і архітектури; рисунок – джерело і корінь будь-якої науки» [1].

Рисунок в Енциклопедичному словнику – це зображення на площині, основний вид графіки. Виконується (олівцем, пером, пензлем, вугіллям і т. д.) за допомогою контурних ліній, штрихів, світлотіньових плям в одному або декількох кольорах, переважно на папері. Головні види художнього малюнка: станковий рисунок, ескіз, етюд, замальовка з натури і т. д.

За словником Даля: рисувати – зображувати лініями подібність чогось, на папері, на стіні та ін.

Так, за визначенням академічного словника це – геометричний (або схематичний) малюнок, виконаний переважно олівцем або допомогою комп'ютера.

Тож узагальнюючи усе вищевказане можна зробити висновок, що рисунок – це зображення на площині, створене засобами графіки. Без рисунку неможливе виконання будь-якого твору мистецтва, виконання архітектурної графіки, дизайнерського конструювання.

Рисунок – це початок будь-якої спеціальної художньої дисципліни. Без правильного розуміння рисунку не буде успіхів ні в живопису, ні в композиції, основи рисунку тісно пов'язані з нарисною геометрією, перспективою, пластичною анатомією. Рисунок – це також прекрасний спосіб вивчення архітектури.

Архітектурний рисунок – це рисунок із збереженням всіх пропорцій, які дають уявлення про об'єми, текстуру, світло, яке проникає у середину будівлі, що показує кінцевий вигляд споруди [2, с. 7].

Оволодіння основами рисунку допоможе майбутньому спеціалісту сформулювати правильне уявлення про інші технічно-мистецькі дисципліни, в основі яких є рисунок, та допоможе у оволодінні необхідними професійними навиками, становленні особистісних та професійних якостей, без яких не можлива самореалізація у майбутній професійній діяльності.

Рис. 1. Обміри об'єкта

Серед різноманітних напрямів професійної діяльності архітектора значне місце посідають: проектування нових об'єктів в умовах історичної забудови; реконструкція існуючих об'єктів; реставрація історичних споруд.

Рис. 2. Відтворення об'єкта в акварелях

Рис. 2.1. Об'єкт в акварелі

У всіх перелічених напрямках проектування мають місце попередні роботи, які полягають у знайомстві з існуючою забудовою, збиранні історико-архівних матеріалів про місце забудови, оточення майбутньої споруди, чи об'єкт, який підлягає реконструкції чи реставрації; виконання обмірів об'єктів, що оточують місце майбутньої забудови з метою виявлення композиційно-образних закономірностей, які обумовлюють вирішення майбутнього об'єкта, та обмірів об'єктів, що підлягають реконструкції або реставрації з метою виконання проектів перебудови чи відновлення. З цього випливає необхідність знання майбутніми архітекторами методики проведення обмірів і вміння застосовувати цю методику в практичній діяльності.

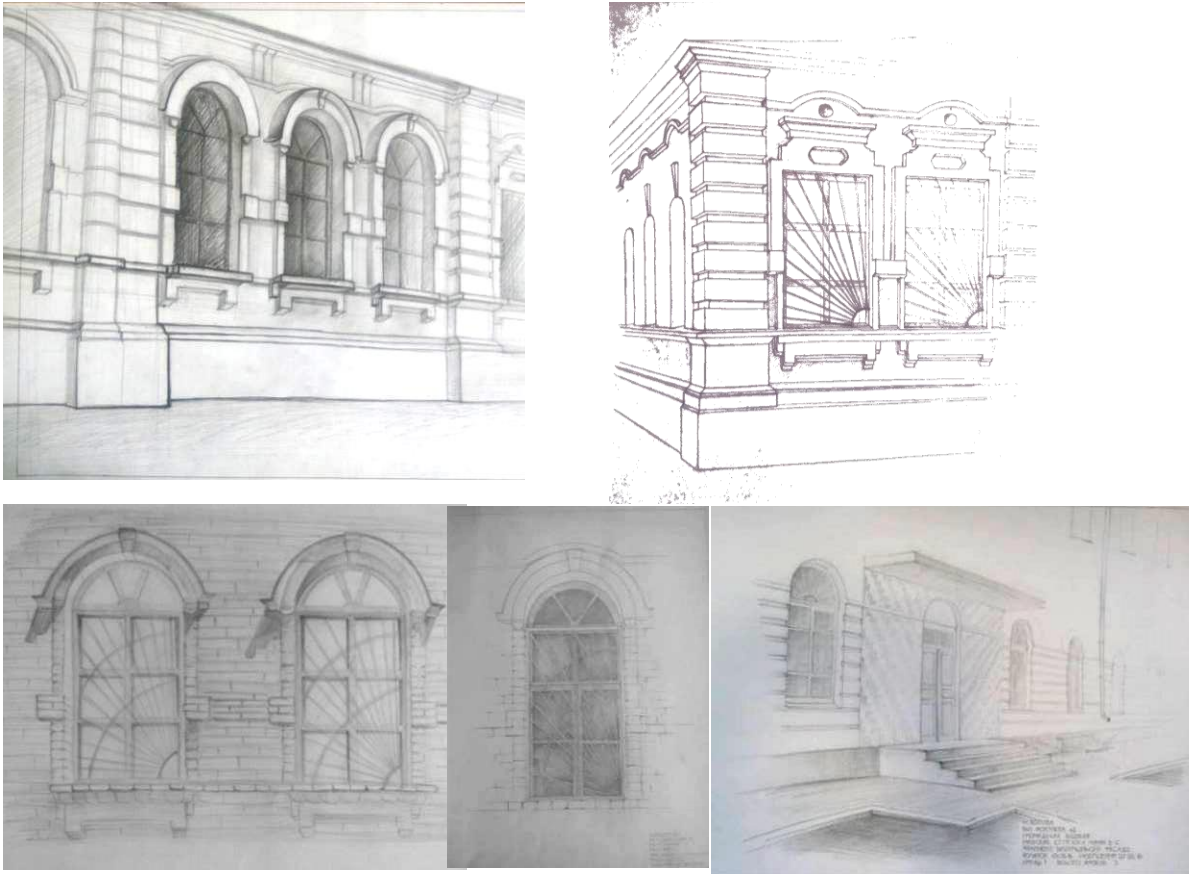

Рис. 3. Відтворення об'єкта в рисунках

Методика проведення обмірів архітектурних об'єктів

1. Історико-архівні пошукові роботи

Цей етап передбачає збирання, виявлення, упорядкування та вивчення письмових й ілюстративних матеріалів і документів, у яких містяться відомості про об'єкт, його описи та зображення.

2. Попередні роботи

Попередні роботи полягають у виконанні схематичних обмірів об'єкта, візуальному обстеженні та визначенні обсягів робіт, розподілі робіт між ланками й окремими членами ланок (рис. 1).

3. Натурні пошукові роботи

Рисунки, акварелі, фотографії об'єкта, що обміряється

При обмірах виконується фіксація об'єкта, яка полягає у відтворенні його в рисунках і акварелях.

Рисунки дають приблизне уявлення про об'єкт, його фрагменти та деталі. Вони є допоміжним матеріалом при виконанні креслень. Рисунки, повинні виконуватися чіткими лініями, правильно

відтворювати пропорції частин зображення. Світлотіньове моделювання повинно доповнювати рисунок, давати уявлення про об'ємно-просторову організацію об'єкта, але не деформувати форми та не завуальовувати деталі.

Акварелі виконуються з метою документальної фіксації колірного вирішення об'єкта. Колірні ефекти, які виникають при зміні освітлення об'єкта, не повинні враховуватися. Акварельні зображення виконуються в ортогональних проекціях. Відповідність кольору зображення та оригіналу визначається шляхом прикладання акварельного малюнка до площини, яка зображується (рис. 2, 2.1, 3).

Рис. 4. Виконання кроків

Ескізні креслення – кроки

Останнім етапом обмірів є виконання ескізних креслень, які мають назву «кроки» (від фр. *croquis*). Ці креслення виконуються від руки, чіткими лініями, олівцем, з дотриманням пропорцій (рис. 4, 5).

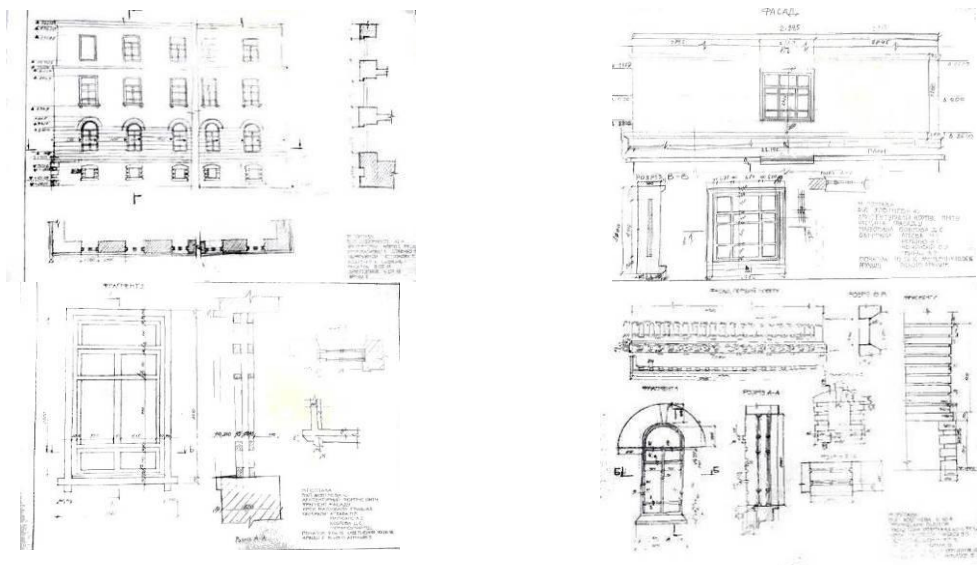

Рис. 5. Приклади кроків

Література:

1. Кондіві А. Листування Мікеланджело Буонарроті і життя майстра, написана його учнем Асканіо Кондіві [Текст] / А. Кондіві [електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: ua-referat.com/Мікеланджело_
2. Методика реставрації пам'яток архітектури / Под общ. ред. К.В. Михайловского. – М.: Стройиздат, 1977. – 168 с.: ил.
3. Реставрация памятников архитектуры: Учеб. пособие для вузов / Под общ. ред. С.С. Подьяпольского. – М.: Стройиздат, 1988. – 264 с.: ил.
4. Твелькмейер Л.Б., Доброцова Т.И. Обмер архитектурных сооружений / Метод. пособие. – Л., 1961. – 39 с.: ил.
5. Янес М.Д., Домингез Э.Р. – Рисунок для архитекторов / Магали Дельгадо Янес, Эрнест Редондо Домингез. Переклад з іспанської: Севостьянова Ю. В. – «Арт-Родник», М., 2006. –с. 192

УДК 741.021:378.091.33

Ніколаєнко В.В.,

кандидат архітектури

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

АРХІТЕКТУРНИЙ РИСУНОК ЯК ЗАСІБ ВИКОНАННЯ РОБІТ ІЗ ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ

Ознайомча практика проводиться для студентів архітектурного факультету у IV семестрі. Відповідно до програми практики передбачено 45 практичних годин. Метою практики є знайомство студентів із архітектурними стилями, їх композиційними особливостями та архітектурними й декоративними деталями; оволодіння засобами та прийомами зображення архітектурного середовища, вдосконалення графічної майстерності в умовах пленеру [2].

Під час проведення практики студенти виконують графічні зарисовки пам'яток архітектурної спадщини. Для виконання зарисовок студенти використовують техніку архітектурного рисунку.

Можна виділити **5 видів** архітектурного рисунку:

- лінійний;
- світлотіньовий;
- тональний;